

Paragraaf 2 | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf laat zien hoe solide onze begroting is en in hoeverre we financiële tegenvallers kunnen opvangen. Het gaat om de relatie tussen de (financiële) weerstandscapaciteit en alle risico's die de gemeente loopt die niet zijn afgedekt door reserves, voorzieningen en verzekeringen. Door het vormen van een weerstandsvermogen hoeven we bij een financiële tegenvaller in de begrotingsuitvoering niet direct tot een bezuiniging over te gaan. Het weerstandsvermogen is op dit moment voldoende om de risico's af te dekken.

2.1 Conclusie weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit is per 1 januari 2018 € 15,4 miljoen. Dit bestaat uit de Algemene reserve van € 10,2 miljoen (exclusief het bodembedrag van € 3 miljoen) en de bestemmingsreserves van € 5,2 miljoen. Het totaal van de bestemmingsreserves is € 12,3 miljoen. Voor de weerstandscapaciteit halen we hier de reserve Sociaal domein € 5,1 miljoen en de Algemene reserve grondexploitatie € 2 miljoen vanaf.

De benodigde weerstandscapaciteit is € 1,96 miljoen (zie overzicht bij kwantificeerbare risico's). Het weerstandsvermogen is voldoende om de risico's af te dekken. Naast de beschikbare weerstandscapaciteit van € 15,4 miljoen is er nog de algemene buffer van € 3 miljoen (als onderdeel van de Algemene reserve). Deze beide gecombineerd maakt dat in relatie tot de omvang van de activiteiten er voldoende buffer aanwezig is voor het opvangen van de risico's.

Risico's die zich regelmatig voordoen en die vrij goed meetbaar zijn, maken geen onderdeel uit van de risico's binnen het weerstandsvermogen. Hiervoor zijn verzekeringen afgesloten of reserves en voorzieningen gevormd. We gaan op de volgende manier om met de risico's rondom grondexploitatie, openeinde-regelingen, verbonden partijen en decentralisaties:

2.1.a Grondexploitatie

Hiervoor is de reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve is bestemd voor het opvangen van verliezen (bijvoorbeeld van niet-kostendekkende complexen), planschadeclaims en verlaging van verkoopprijzen. We beoordelen ieder jaar opnieuw of de reserve toereikend is.

2.1.b Open einde regelingen

De belangrijkste openeinde-regelingen zijn de regelingen Sociaal Domein en WWB. De risico's binnen het Sociaal Domein (WMO, jeugd en participatie) zijn gedekt door de reserve Sociaal Domein. Onder de tabel met risico's staat een aparte toelichting hierover. Het risico in het kader van de WWB nemen we mee in de bepaling van de weerstandscapaciteit (risico nummer 2).

2.2 Algemene beleidslijn

2.2.a Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit stellen we vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet. Daarnaast zijn de financiële gevolgen van deze risico's zo veel mogelijk weergegeven.

2.2.b Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Het gaat dan vooral om de reservecapaciteit (algemene- en bestemmingsreserves), de onbenutte begrotingscapaciteit, de onbenutte investeringscapaciteit en de stille reserves. We bepalen de beschikbare weerstandscapaciteit aan de hand van de

algemene reserve en bestemmingsreserve. We willen een beschikbare weerstandscapaciteit met minimaal de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit.

2.2.c Risicobeheersing

Risicobeheersing is de manier waarop we risico's beheersen, inclusief de processen en systemen waarmee we dat doen. Onze organisatie heeft tal van beheersmaatregelen getroffen om de doelstellingen in de programma's te realiseren. Er is een grote verscheidenheid aan maatregelen, die we als volgt indelen:

- Juridische beheersmaatregelen (inkoopvoorwaarden, contractbepalingen, leveringsvoorwaarden, juridische kwaliteitszorg);
- Financiële beheersmaatregelen (financial control, verzekeringen, bankgaranties, treasury statuut);
- Organisatorische beheersmaatregelen (AO/IC, procedures, 4-ogen-principe, audits);
- Materiële beheersmaatregelen en informatiebeveiligingsbeheersmaatregelen (gemeentelijk informatiebeveiligingsplan).

Twee keer per jaar, als onderdeel van de P&C-cyclus, actualiseren we het overzicht met de belangrijkste risico's. Dit doen we op basis van dossieronderzoek en interviews met management en medewerkers. Na identificatie van het risico brengen we de oorzaak en het gevolg van het risico in beeld. We kwantificeren ieder risico (als dat mogelijk is). En we maken een inschatting van de kans dat het risico zich voordoet, evenals het financiële gevolg. Dit resulteert in het risicoprofiel voor onze gemeente. Vervolgens inventariseren we voor elk risico de getroffen beheersmaatregelen.

Bij de kwantificeerbare risico's staat een opsomming van de risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet, evenals de financiële gevolgen. Bij deze inschattingen gebruiken we onderstaande tabel:

Categorie	Kans op voorkomen risico	Kwantitatief	Financieel gevolg risico
1	< of 1 keer per 10 jaar	10%	Geen geld gevolgen
2	1 keer per 5-10 jaren	30%	< € 25.000
3	1 keer per 2-5 jaren	50%	> € 25.000 - € 100.000
4	1 keer per 1-2 jaren	70%	> € 100.000 - € 500.000
5	1 keer per jaar of meerdere keren per jaar	90%	> €500.000

2.3 Kwantificeerbare risico's

Nr.	Risico en Beheersmaatregel	Kans voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstandscapaciteit
1.	<p>Risico: afrekening achteraf re-integratie en inburgering</p> <p>Beheersmaatregel: we vragen leveranciers hun facturen vroegtijdig bij ons aan te leveren.</p>	4	3	€ 44.000
<p>Toelichting risico: nota's die achteraf (in 2018) worden ontvangen kunnen we niet altijd tijdig meenemen in de afhandeling van het Werkdeel van het Participatiebudget.</p>				
2a.	<p>Risico: vangnet-uitkering wordt niet toegekend</p> <p>Beheersmaatregel: rechtmatig uitvoeren van regelingen. Beleid en uitvoering op orde hebben. Adequaat handhavings- en sanctiebeleid.</p>	4	4	€ 141.000
<p>Toelichting risico: het risico dat we niet voldoen aan de voorwaarden waardoor we geen vangnetuitkering ontvangen. Bij de berekening gaan we uit van een tekort van 10% op het WWB I-deel budget. Het tekort tussen de 5% en 10% wordt gedeeld door het Rijk en de gemeente. Het risico is dan maximaal 2,5% van het WWB I-deel budget.</p>				
2b.	<p>Risico: afwijking op WWB I-deel budgetten waardoor beroep op algemene middelen onvermijdelijk is</p> <p>Beheersmaatregel: 1 keer per maand ontvangen we managementcijfers met de stand van zaken. Hierdoor kunnen we op financieel gebied bijsturen. Ook zijn er procesmaatregelen aan de poort en voor uitstroom. Beïnvloeding van de klantaantallen is niet of zeer marginaal mogelijk.</p>	2	4	€ 8.000
<p>Toelichting risico: het maximale risico bestaat uit een tekort van 10% van het WWB-I deel budget waarvan wij tot 7,5% moeten betalen uit eigen middelen. In de begroting is al rekening gehouden met een tekort van 9,3%. Het risico gaat over de resterende 0,7%.</p>				

Nr.	Risico en Beheersmaatregel	Kans voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstandscapaciteit
3.	Risico: bijstelling algemene uitkering Gemeentefonds (AU) Beheersmaatregel: 3 keer per jaar verschijnt er een circulaire. Deze wordt beoordeeld en doorrekend.	5	4	€ 270.000
Toelichting risico: het Gemeentefonds is gekoppeld aan de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven, de zogenaamde "trap op, trap af"-systematiek. Als na afloop van een jaar blijkt dat de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven lager zijn dan gepland, wordt de algemene uitkering naar beneden aangepast. Dit vertaalt zich in een aanpassing van het accres .				
4.	Risico: terugbetaling verstrekte geldleningen Beheersmaatregel: bij eventuele achterstanden in aflossingen ondernemen we meteen actie.	1	3	€ 6.000
Toelichting risico: aan instellingen op het terrein van volkshuisvesting, veiligheid, sport en dorpshuizen zijn leningen verstrekt. Het is niet in alle gevallen duidelijk of er voldoende opstallen, installaties en dergelijke aanwezig zijn om de restantschuld te voldoen, mocht terugbetaling uitblijven.				
5.	Risico: garanties woningbouwcorporaties Beheersmaatregel: we beoordelen het door het Waarborgfonds verstrekte overzicht. Daarnaast beoordelen we bij een individuele aanvraag de situatie .	1	5	€ 50.000
Toelichting risico: het Waarborgfonds Sociale Woningbouw heeft de bestaande directe risico's op geldleningen overgenomen. De gemeente kan op basis van de 'achtervangregeling' nog worden aangesproken				
6.	Risico: Nationale Hypotheek Garantie Beheersmaatregel: we beoordelen het jaarlijks verstrekte overzicht van de hypotheekgaranties.	1	4	€ 19.000
Toelichting risico: vanaf 2011 heeft het Rijk de achtervang voor alle nieuwe hypotheekgaranties op zich genomen. De gemeente blijft echter wel garant staan voor de vóór 1 januari 2011 verleende garanties.				

Nr.	Risico en Beheersmaatregel	Kans voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstandscapaciteit
7.	Risico: overige garanties Beheersmaatregel: we beoordelen het overzicht garanties.	1	5	€ 50.000
Toelichting risico: er zijn garanties verleend aan instellingen op het terrein van gezondheid, volkshuisvesting en onderwijs.				
8.	Risico: leegstand in standalone schoolgebouwen en Multi Functionele Accomodaties (M.F.A.'s). Beheersmaatregel: in 2013 is de 'Visienota toekomst basisonderwijs in Ooststellingwerf' door u vastgesteld. Daarin staan de mogelijkheden voor het toekomstig onderwijslandschap. In maart 2012 is de notitie 'platteland aan zet' door u vastgesteld. Daarin zijn de kaders geschetst van het na te streven voorzieningenpeil in de 4 gebieden van de gemeente.	5	4	€ 90.000
Toelichting risico: bij (gedeeltelijke) leegstand lopen de exploitatiekosten van het gebouw door terwijl de inkomsten wegvallen. De exploitatie van de M.F.A.'s komt daarmee onder druk te staan. In 2016 is door het opheffen van obs Dalton Mst van Hasseltschool structurele leegstand ontstaan in het Multi Functionele Schoolgebouw (MFS' de Boekebeam te Waskemeer. De inkomstenderving voor de MFS bedraagt € 30.000.				
9.	Risico: diverse gerechtelijke procedures Beheersmaatregel: juridische kwaliteitszorg en inhuur van externe juristen bij lopende procedures en/of te verwachten claims.	4	5	€1.282.500
Toelichting risico: op basis van de huidige stand van zaken van lopende procedures en/of te verwachten claims/procedures is een inschatting gemaakt.				
10.	Risico: veiligheidsmaatregelen politieke ambtsdragers	-	-	PM
Toelichting risico: in rechtspositionele besluiten is uitdrukkelijk bepaald dat het betreffende bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de bekostiging van voorzieningen voor de politieke ambtsdrager. Deze worden in het Stelsel bewaken en beveiligen aangemerkt als werkgeverskosten. In deze lijn past dat beveiliging op het werk – maar ook daarbuiten voor rekening komt van de gemeente en ook door de gemeente geregeld wordt (voor zover de beveiliging een werkgeverszorg is).				

Nr.	Risico en Beheersmaatregel	Kans voorkomen risico	Financieel gevolg	Benodigde weerstandscapaciteit
11.	Risico : Gemeenschappelijke Regelingen	-	-	PM
<p>Toelichting risico: In de paragraaf Verbonden Partijen is een overzicht opgenomen van de Gemeenschappelijke Regelingen (GR'n). Vooral bij de Sociale Werkvoorziening (SW) Fryslân, de Veiligheidsregio Fryslân (VRF) en de Fryske Utfieringstsjinst en Omjouwing (FUMO) is sprake van een verhoogd risico. U heeft onlangs besloten tot het indienen van zienswijzen over de begrotingen 2018 en de jaarrekeningen 2016 van deze GR'n. Hierin spreekt u uw zorg uit over de financiële positie en de aangekondigde kostenstijgingen. Van belang hierbij is dat de GR'n duidelijk de (bedrijfs)risico's in kaart brengen. Met name ook de wijze waarop deze risico's worden beheerst. In de vertegenwoordigende organen binnen de GR'n vragen we hiervoor nadrukkelijk aandacht.</p> <p>SW (brief mei 2017): de begroting 2018 beschouwen we voornamelijk als een formaliteit. De begroting zal de komende periode substantieel wijzigen door voortschrijdende besluitvorming over de processen 'groen zelf doen' en de herstructurering van Caparis N.V. Op dit moment is nog niet bekend welke financiële consequenties dit heeft voor de deelnemende gemeenten. VRF (zienswijze juni 2017): we vinden de kostenstijgingen nog steeds een zorgelijke ontwikkeling. We stellen daarom voor de strategische keuzes van de VRF beter af te stemmen met het beschikbare budget. FUMO (zienswijze mei 2017): de financiële positie van de FUMO baart ons zorgen. In onze ogen wordt onder de basis op orde ook verstaan dat de financiële positie wordt verbeterd.</p>				
Totaal				€ 1.960.500

Het actualiseren van deze paragraaf leidt niet tot bijstelling van de benodigde weerstandscapaciteit. De uitkomsten zijn gelijk aan de weerstandscapaciteit van de jaarstukken

2.4 Sociaal Domein

Uit de Meicirculaire van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds blijkt dat de budgetten die we van het Rijk ontvangen voor het Sociaal Domein de komende jaren ten opzichte van 2017 stapsgewijs teruglopen naar € 14,0 miljoen in 2021.

	bedragen x € 1.000				
Sociaal Domein	2017	2018	2019	2020	2021
Meicirculaire 2017					
AWBZ naar Wmo	4.103	4.163	4.116	4.134	4.128
Jeugdzorg	5.915	5.997	6.002	6.055	6.086
Participatiewet	4.486	4.176	3.991	3.806	3.743
Totaal	14.504	14.336	14.108	13.995	13.957

De daling van het budget zit vooral in Participatiewet. Hiervoor geldt dat er sprake dient te zijn van afbouw binnen de WSW. We hebben nog onvoldoende inzicht in de totale kosten voor het Sociaal Domein. Daarnaast hebben we voor 2018 een hele andere inkoopstrategie voor Jeugd. Het is daarom lastig een inschatting te maken van de te verwachten kosten Sociaal Domein voor 2018 en verdere jaren. Net als in voorgaande jaren zijn de budgetten voor jeugd en AWBZ budgettair neutraal opgenomen in de begroting 2018. In 2018 starten we met de evaluatie van het Sociale Domein. Naar verwachting beschikken we dan over genoeg (betrouwbare) historische gegevens. Bij deze evaluatie betrekken we ook de ontwikkelingen binnen het Gebiedsteam. Met behulp van deze evaluatie moeten we beter inzicht krijgen in de risico's en de financiële consequenties van de transitie en transformatie binnen het Sociale Domein.

2.4.a Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het Centraal Administratiekantoor (CAK). De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door deze systematiek heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen krijgen.

2.4.b Jeugdzorg

De tendens is dat de jeugdzorg duurder wordt. De achtergronden en oorzaken zijn nog niet echt helder, maar er is een opwaartse druk op de uitgaven zichtbaar aan het worden. Een van de oorzaken ligt in een voorgenomen wetswijziging die ervoor zorgt dat het zogenaamde woonplaatsbeginsel voor jeugdigen die in een instelling verblijven wordt aangepast. Op dit moment worden de kosten "genomen" door de gemeente waarin de instelling is gehuisvest. Na de wijziging zal dit plaatsvinden door de oorspronkelijke gemeente waar de jeugdige vandaan komt.

2.4.c Participatiewet

Met de Participatiewet is de instroom in de Sociale Werkvoorziening Fryslân (SW) gestopt. De gemeenten kiezen ervoor om de Participatiewet niet gezamenlijk uit te voeren via de uitvoeringsorganisatie voor de sociale

werkvoorziening (Caparis). Dit maakt een herstructurering en verantwoorde versnelling noodzakelijk in de afbouw van Caparis. De wijze waarop dit plaatsvindt is momenteel in onderzoek. Medio 2017 is het eerste concept van het herstructureringsplan besproken.

Ook worden we geconfronteerd met oplopende kosten als gevolg van het jaarlijks oplopend verschil tussen de rijksbijdrage en de werkelijke SW-loonkosten (het zogenaamde subsidietekort van Caparis). De subsidie per arbeidsplaats (SE) loopt van € 23.819,- over 2018 terug tot € 23.095,- in 2021.

2.5 Financiële kengetallen en geprognosticeerde balans

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen ons helpen bij de beoordeling van de financiële positie van onze gemeente. Deze kengetallen geven informatie over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven dus inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Ook geeft het mogelijkheden om onze gemeente te vergelijken met andere gemeenten. Door de wijziging in het BBV is er vanaf 2017 ook een geprognosticeerde balans. De in deze paragraaf opgenomen kengetallen komen voort uit deze balans.

Kengetallen	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	MJB 2019	MJB 2020	MJB 2021
Netto schuldquote	36%	48%	49%	46%	42%	39%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	27%	37%	46%	42%	38%	34%
Solvabiliteitsratio	39%	28%	33%	34%	35%	36%
Structurele exploitatieruimte	2%	-1%	0%	1%	1%	0%
Grondexploitatie	3%	6%	1%	1%	1%	0%
Belastingcapaciteit	92%	93%	91%	92%	93%	93%
EMU saldo (bedrag x € 1.000)	2.054	-1.689	-2.521	-90	-733	18

2.5.a Conclusie kengetallen

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie Het is niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten we altijd in samenhang bekijken. Ze geven alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld van de financiële positie van onze gemeente. Op basis van de kengetallen concluderen we dat de financiële positie van onze gemeente goed is. Het jaren geleden ingezette financiële beleid heeft ertoe geleid dat de financiële positie is versterkt.

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote is de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en afgezet tegen de totale baten. Om inzicht te geven in hoeverre sprake is van doorlenen geven we de netto schuldquote zowel in als exclusief doorgeleende gelden weer. Zo brengen we duidelijk in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De netto schuldquote neemt af. Het verder afbouwen van de leningenportefeuille zetten we voort in de komende jaren, dit gebeurt o.a. door het zo veel mogelijk volledig benutten van de kasgeldlimiet. Hierdoor stijgt wel de kortlopende schuld.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen (reserves) als percentage van het balanstotaal. Over het algemeen dient de solvabiliteit minimaal tussen de 25% en 40% te liggen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door te kijken naar de structurele baten en lasten en deze te vergelijken met de totale baten.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten (exclusief mutaties reserves). De grondexploitatie kan een behoorlijke invloed hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is belangrijk, deze moeten we weer terugverdienen bij de verkoop. Ieder jaar beoordelen we of de gronden tegen een actuele waarde op de balans staan. Het kengetal neemt af. Dit komt o.a. door het overbrengen van een aantal investeringen naar de materiële vaste activa.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoeverre we een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kunnen opvangen en of er ruimte is voor nieuw beleid. De gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) voor een gezin worden afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Na de algemene uitkering gemeentefonds zijn de belastinginkomsten de belangrijkste inkomsten voor een gemeente. Het Centrum van Onderzoek van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van de lokale lasten. Deze publicatie is de basis voor de berekening van dit kengetal. De woonlasten in onze gemeente zijn lager dan het landelijk gemiddelde.

Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo

Tussen het Rijk en de decentrale overheden zijn afspraken gemaakt voor de beheersing van het EMU-saldo. Het tekort voor de totale sector overheid mag niet hoger uitkomen dan 3% van het bruto binnenlands product. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het baten-lastenstelsel dat de decentrale overheden hanteren. Bijvoorbeeld investeringen en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen wel door in het EMU-saldo, maar hebben geen gevolg voor de uitkomst in het baten-lastenstelsel. Dus bij een sluitende begroting kan het EMU-saldo negatief zijn.

2.5.b Gepronosticeerde balans

Vanaf 2017 maakt de geprognosticeerde balans voor het eerst onderdeel uit van de begroting. Het biedt inzicht op hoofdlijnen van de effecten van de verwachte financiële ontwikkeling van de gemeente voor de komende jaren. De balans is opgesteld op basis van bestaand beleid.

bedragen x € 1.000

Activa	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2020	31 dec 2021
Vaste Activa						
Immateriele Vaste Activa	1.622	1.597	1.556	1.514	1.473	1.431
Materiele Vaste activa	60.997	63.948	62.381	60.200	57.804	55.536
Financiële vaste activa	8.605	5.384	4.544	4.338	3.384	3.297
Totaal Vaste activa	71.223	69.332	66.925	64.538	61.188	58.833
Vlottende activa						
Vorraden	2.344	1.693	976	818	493	235
Vordering	9.164	5.106	5.106	5.106	5.106	5.106
Liquide middelen	620	-	-	-	-	-
Overlopende activa	1.075	1.075	1.075	1.075	1.075	1.075
Totaal Vlottende activa	13.204	7.875	7.158	7.000	6.675	6.417
Totaal Activa	84.428	77.206	74.082	71.538	67.862	65.250
Passiva	31 dec 2016	31 dec 2017	31 dec 2018	31 dec 2019	31 dec 2020	31 dec 2021
Vaste passiva						
Eigen vermogen	33.087	26.968	24.447	24.357	23.781	23.485
Voorzieningen	11.332	10.121	10.121	10.121	9.965	10.279
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	31.893	26.367	25.304	23.240	19.874	15.907
Totaal Vaste passiva	76.312	63.455	59.872	57.718	53.619	49.670
Vlottende passiva						
Vaste schulden met een rentetypische looptijd tot 1 jaar of korter	3.194	8.794	8.794	8.794	8.794	8.794
Overlopende passiva	4.923	4.957	5.417	5.026	5.450	6.786
Totaal Vlottende passiva	8.117	13.751	14.211	13.820	14.244	15.580
Totaal Passiva	84.428	77.206	74.082	71.538	67.863	65.250